

»Nesimo jih vun!«

Jeseni in pozimi 2012 so se v Sloveniji začeli množični protesti proti korupciji, slabemu vladanju, čedalje večji brezperspektivnosti, razlaščanju ljudi, ignoranci oblasti, finančnemu totalitarizmu, navezi med neoliberalno državo in institucijami, ki so ljudi potisnile v nevzdržne varčevalne ukrepe v krizi, ki so jo povzročile finančne strukture, ljudje pa so bili kot postranski udeleženci oropani dostojnega življenja in dostojanstva. Upori, v katerih so udeleženci in udeleženke množično prišli na ulice in glasno ter dostojanstveno zahtevali drugačno družbo, so bili poimenovani vstaje. Na spontanih shodih, ki so bili koordinirani na socialnih omrežjih in v mrežah aktivističnih kolektivov, so odzvanjala gesla proti politično kapitalskim klientelističnim in koruptnim navezam, proti varčevalnim ukrepom, s katerimi oblasti prenašajo breme krize na tiste, ki je niso povzročili, proti odtujenemu političnemu sistemu, za resnično demokracijo.

Vstaje so se začele v Mariboru, v glavnem mestu regije, ki se zadnjih petindvajset let so- oča z gospodarskim in socialnim uničenjem, ki ga je sprožila privatizacija in z njo povezano plenjenje skupaj ustvarjenega. Druga in tretja mariborska vstaja proti koruptivnemu županu in mestnemu svetu sta na ulice pripeljali vsakega petega prebivalca mesta ob Dravi. Silovito ogorčenje ljudi in skrajna policijska represija sta nakazala začetek novega obdobja, ki je obdobje vstaj, obdobje zrušenega družbenega konsenza in iskanje novih načinov oblikovanja aktivnega konsenza. Strm padec zaupanja v obstoječe politične institucije sovпада z množičnim izražanjem ogorčenja ter z nastajanjem novih in mnogoterih družbeno-političnih iniciativ in organizacij, katerih namen je ljudstvu vrniti vzode odločanja o skupnih zadevah. Vstajniški val se je iz Maribora kmalu razširil po vsej Sloveniji. Najprej kot solidarnost z Mariborčani in Mariborčankami in nato hitro kot vstaje proti lokalnemu in nacionalnemu koruptivnemu režimu. Od Murske Sobotе do Kopra, od Novega mesta do Jesenic – nekaj časa se je zdelo, da je vstajniški cunami nezaustavljiv in silen. Tako je moral najprej odstopiti mariborski župan Kangler, nato je zaradi vstaj oživljeno delovanje Protikorupcijske komisije odneslo vlado Janeza Janše. Nakar se zdi, da se je vstajniško vrenje pomirilo in ulične mobilizacije so začele izgubljati sapo. Začasni

umik iz ulic pa ne pomeni konca vstajništva. To se kot dober stari krt preseli v mnogotere nove in nove pobude, ki postavljajo okvire za urjenje iz aktivnega državljanstva in/ali samovladanja.

Danes težko napovemo, kakšen bo razvoj vstajniškega gibanja v prihodnosti. Lahko pa zagotovo trdimo, da smo vstopili v obdobje vstaj, kar navsezadnje dokazuje vstajniško vrenje po vsem svetu, katerega del je tudi vstajništvo v Sloveniji. Tako se po zadnjih vstajah v Turčiji in Braziliji, ki so sledile vstajam v Magrebu, Španiji, Grčiji in Occupyu sprašujemo, kje bo prišlo do naslednjega radikalnega preloma z obstoječim v obliki množičnega izražanja ogorčenja.

Ne glede na uspehe, neuspehe ali pomote, ki jih iz današnja zornega kota odčitamo v naboru različnih praks uporov v lokalnem slovenskem prostoru, se jasno kažeta dve težnji: da so prakse uporov obujene in da v boju s sistemom, ki je umeščen kot razredni boj, ni bližnjic, niti hitrih zmag. Radikalne družbene spremembe, ki jih zahtevajo upori, povsem jasno zadevajo spremembe v jedru družbenih odnosov. Marginalizirana, če ne že arhaično zastarela »solidarnost« in »enakost« se skozi kulturo uporov, z vstajami in aktiviranjem protestnikov in protestnic vračata v repertoar pomembnih konceptov družbenega delovanja.

Pri *Časopisu za kritiko znanosti* smo se odločili, da pripravimo vstajniško številko ČKZ. Vzrok za takšno odločitev je sama tradicija revije, ki je družbeno angažirana in ki skuša odpirati prostor za premislek družbenih in političnih prelomov. Bodisi da gre za kratke stike in začetke novega na mikropolitni ravni bodisi za prelomne dogodke na makropolitni ravni. Del te tradicije sta tudi pluralnost pogledov in iskanje novih stičnostnosti in skupnega brez abstrahiranja razlik, katerih svobodno izražanje je pogoj za skupno delovanje in svobodo in ne ovira. S tem specifičnim pogledom smo tako želeli intervenirati v diskusije o vstajniškem gibanju. In mislimo, da je prihodnost delovanja za emancipacijo in svobodo nerazločljivo povezana z našo sposobnostjo, da najdemo takšne oblike artikulacije in tvorjenja skupnih pojmov, ki bodo omogočile svobodno izražanje razlik, brez poenotenja množstva volj v eno voljo. Velike upe revolucije v zgodovini je pokopala ravno ta obsedenost s poenotenjem. Zato smo k pisanju za vstajniško številko povabili različne avtorje in avtorice, ki imajo afinite z različnimi vstajniškimi skupinami. Ne zato, da bi naredili reprezentativno številko vstajniških gibanj ali da bi dali kakršno koli »končno sodbo« o vstajah, ampak zato, da bi na podlagi ponudbe različnih konceptualnih izhodišč sprožili razpravo med različnimi.

Vstajniška številka ČKZ je en fragment, en kamenček v mozaiku nastajanja skupnih jezikov vstajništva. Razumemo jo kot del procesa proizvodnje jezikov osvoboditve, ki je lahko le sodelovalen in vključujoč. Vstaje so dodobra pretresle obstoječo družbeno realnost in v vseh domenah družbenega življenja čutimo učinke tega pretresa. V naši domeni, ki je pisanje znanstvenih in strokovnih tekstov, je ta pretres poudaril nujnost drugačnega pisanja, v katerem pisci vzpostavijo bolj demokratičen odnos z bralci. Časi, ko so intelektualci govorili s pozicij posedovalcev resnice nevednim, so dokončno minili. Same vstaje so pokazale, da so poskusi vzpostavitve osrednjih pozicij izjavljanja resnice anahronistični in celo dušeci. Če pogledamo nazaj na vstaje, lahko z gotovostjo trdimo, da so imele moč za spremembe, ko so bile mrežne, horizontalne in vključujoče. Zato smo številko pripravljali tako, da smo omogočili širšo diskusijo o tezah in izhodiščih avtorjev in avtoric že med nastajanjem besedil.

Med objavljenimi članki je tudi kritična analiza represije na tretji mariborski vstaji, ki je nastala kot sodelovalni dokument s skupino kazensko ovadenih vstajnikov in njihovimi starši. Skupina »Svoboda vstajnikom!« je napisala članek na podlagi pričevanj ovadenih in pogovorov z njihovimi zagovorniki. Vloga piscev je torej organizacija znanja, ki je med ljudmi, in ne interpretacija njihovega položaja s pozicij posedovalcev znanja. Gre za vzpenjajočo se produkcijo skupnih resnic, ki

generira moči zatiranih. Takšna skupna produkcija resnic in skupnega skozi solidarnost in samoorganizacijo potreb je zagotovo ena osrednjih potez nove globalne generacije vstajništva. Po več kot dveh desetletjih hegemonije neoliberalizma in nacionalizma se seveda počasi skupaj učimo radosti sodelovanja, proizvajanja resnic v kolektivnih procesih boja, razpravljanja, argumentiranja, odločanja. In to številko lahko razumemo kot enega številnih forumov, ki jih vzpostavlja vstajniška generacija, za učenje demokracije, sodelovanja, solidarnosti, samovladanja.